

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 8. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipotom“ z novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrť leta 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravištvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vsoto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravištvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopisil naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravištvu.

Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravištvo.

Oglasi in poslanice
se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje širke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsesletno 1 gld. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

O volitvi v državni zbor.

Protí „Soči“ imamo „Pr. List“ in „Gorico“; zadnja dva se podpirata in popolnjujeta, posebno todaj, kedar je treba udariti po „Soči“. — Pa še v nečem sta si popolnoma enaka, namreč: najhujše napade ali spletke si oba naročata — z dežele! Tudi zadnji „Prim. List“ ima dopis „z dežele“, ki rešeta vprašanje o prihodnjem državnem poslancu, a „Gorica“ ima kar članek in dopis — tudi „z dežele“. Članek „z dežele“ razkrije nebroj skrivnostij iz Gorice, ker opisuje z občudovanja vredno natančnostjo zakulisno življenje v Gorici, o razmerah med Gregorčičem in Gabrščekom ali Tumo, o intencijah „Sloginega“ odbora in o „Narodni tiskarni“ itd. Seveda je v tem članku — laž in obrekovanje glavno orožje peresnega boja; dr. Gregorčič sam najbolje vé, da je članek poln lažij; bil je v „Soči“ večkrat imenoma pozvan, naj pové, kakó je bilo to in ono, a mož se ne oglasi, da bi dal resnici spričevanje, marveč pusti svobodno v svojem listu na dan lažem in obrekovanju, a hodi vsejedno vsak dan maševati! Parokrat „mea culpa“, pa meni, da je vse poravnano! — Še bolj značilen je dopis „z dežele“. Znani „volilec“ (pa ne — na deželi!) je tu povedal marsikaj, za kar bi ne hotel biti odgovoren.

Ta dopisnik preresetuje vse kandidate: dr. Staniča, dr. Tonklija, grofa Coroninija — in se naposled razgreje za prof. Berbuča. Obraca se najprej do duhovnikov, o katerih govori, „da so imeli med volilci kmečkih občin prvo besedo“, potem do učiteljev in naposled do kmetovalcev, in pravi, da vsi morajo voliti prof. Berbuča, ako hočejo priti v nebesa in dobro živeti že na tej zemlji. Naposled pové še svoje mnenje: „da bode prodril g. prof. Berbuč prav lahko!“ — Nasproti temu pa pravi istotakó vseveden dopisnik „z

dežele“ v „Prim. Listu“, da prof. Berbuča ljudstvo premalo pozna. Na drugem mestu v „P. L.“ čitamo: „O prof. Berbuču nam je mogoče le to reči, kar pravijo o njem njegovi prijatelji in znanci: da nima politične šole za državnega poslanca, a znova se zdaj ne bo učil. Nadalje se bojimo, da njegovo ime duhove le še bolj razburi, česar si pač nikdo ne želi.“ In nadalje vé „P. L.“ povedati, da dr. vitez Tonkli sprejme zopet mandat, „kar gotovo razveseli celo deželo“. Dalje pravi: „Dr. Gregorčiča prosimo, naj seže Tonkliju v roko (hm! ali ta komaj čaka na tako Gregorčičevo milost?! Pis.) in potem naj se oba še z drugimi (le z dr. Tumo in Gab. ne!) poravnata. Dežela je vsled osebnega prepira že preveč trpela! Ako stori to dr. Gregorčič, si brez dvojbe (!) celo deželo (!) zopet pridobi“ (katere torej nima v žepu, kakor si domišljuje sam!).

„Prim. List“ in „Gorica“ si nista v laseh radi teh dveh kandidatur; naposled se že lepó prijateljski pobotata, kakor meni tudi dopisnik v večrajšnji „Patria del Friuli“, kateri hvali dr. Tonklija in udriha po dr. Staniču. — Kakor doslej takó tudi ob tej priliki bodo lepó složni pristaši „P. L.“ in „Gorice“ proti — „Sočanom“. To je tudi očitno povedal dopisnik „z dežele“ v „Pr. L.“

Mi pa gremo po svoji poti dalje! Saj smo komaj začeli, komaj smo razvili svoje delovanje, ki meri na osvoboje našega ljudstva iz jarma dosedanjega političnega varuštva, in že imamo lepe vspehe, imamo okoli sebe več vrlih in zavednih sobojevnikov nego „Gorica“ in „Prim. List“ skupaj! Mi smo uverjeni, da bo zmaga naša — in sicer že letos, ako naredé naši somišljeniki po deželi svojo dolžnost! Naj se „Gorica“ le norčuje, a mi računamo na — dvetretjinsko večino, katero bi utegnili potlačiti le slaboznan terorizem in sleparije nasprotnikov. Vo-

litev v veleposestvu 3. t. m. je bil prvi dokaz o obnemoglosti in brezplivnosti „Goričanske“ bande! Ko je dr. Gregorčič še tri dni pred shodom, ki je imel postaviti kandidata, ponujal kandidaturu po Gorici, kakor da ima kaj govoriti v tej reči, je bilo že vse gotovo — in 3. t. m. je volitev končala takó, kakor je bilo sklenjeno za hrbtom dr. Gregorčiča in njegove „Sloge“. — Takó se zgodi tudi 29. t. m. pri volitvi v državni zbor — ako hočejo takó naši somišljeniki! Z ozirom na bahaštvo v „Gorici“ bi bilo zares vredno, ako bi se „Sočani“ v deželi res potrudili že letos, da bi dokazali — čegava je bodočnost: ali svobodomiselné „Sočine“ stranke ali pa klerikalne zveze v krogu „Gorice“ in „Prim. Lista“. — Zató prosimo svoje somišljenike, naj ne čakajo, da dozorelo jabelko samo pade v naše naročje, marveč naj napno svoje moči in — zmagajo ob prvotnih volitvah z volilnimi možmi, ki so odločno naši! Na delo!

Naša narodna organizacija.

(Članek izven uredništva).

VI.

Ako bi se hoteli baviti z narodno organizacijo po važnosti stanov, katere je treba najprej in z največjo marljivostjo vzbujati in dvigati, bi morali pač ostati pri malem posestniku. Svrha slovenskega dela dežele in naša prava narodna moč leži danes v kmečkem stanu. Ako tega dvigamo, mora se dvigati tudi med njim trgovec in obrtnik. No, imeti pa moramo pred očmi, da nam gre za tako organizacijo, vsled katere pridemo najhitreje do one veljave v deželi, katera nam gre po številu prebivalstva in po prirodnem bogastvu. Imeti moramo pred očmi politično organizacijo dežele, zbog katere se daje trgovstvu in obrtništvu premoč nad kmetijstvom samo zato, ker je kmetisko prebivalstvo cele kronovine ne glede na narodnost skoraj ene

vrste omike, dočim trgovstvo in obrtništvo furlanskega dela dežele in mesta Gorice visoko nadkriljuje ono slovenskega dela dežele. Politična prevlada italijanskega plemena v naši kronovini nad slovenskim je ustvarjena u metno samo na statističnih podatkih, kateri kažejo, da se da prevlada utemeljiti edino le, ako se povdarja trgovstvo in obrtništvo. Radi tega nam gre pri naši narodni organizaciji pogled preko malega posestnika na oni stan, kojega je državna uprava umetno ustvarila, da poleg trgovca in obrtnika nadkriljuje srednji in mali trgovski stan. Državna uprava si je poiskala v naši deželi trgovca in obrtnika za to, da vlada Italijansko plemo nad našim, in poleg tega si je izbrala še velikega posestnika, ker je štela na to, da Italijansko plemo med veleposestvom zavzame prvo stopinjo, in jo bode, kolikor se je dalo videti, še dolgo zavzemalo. —

Državna uprava je dala torej največje prednosti v naši deželi trgovcem in obrtnikom, potem je izločila iz veleposestva one posestnike, ki plačujejo višjo svoto davkov ter razdelila stan posestnikov na dva dela, na veleposestnike in kmetovalce (male posestnike), z očitnim namenom, da potisne v stran malega posestnika, ki bi sicer po svoji mnogostevilnosti prevladal trgovca, obrtnika in veleposestnika Gotovo, da mora biti načeloma naše stremljenje tako, da kar mogoče okrepimo malega posestnika, ga izobrazimo posebno za politično življenje in mu priborimo nadvlado. To velja, ako imamo pred očmi daljšo bodočnost našega ljudstva. Gre pa za to, da se borimo proti sistemu, ki vlada nad nami, in da si priborimo one pozicije, po katerih pridemo do vlade, in od te izvede se še-le splošna naša organizacija tako, kakor si jo sami želimo in kakor odgovarja dejanskim razmeram med nami. Prva naša skrb torej mora biti, da se dvigne trgovstvo in obrtništvo kar moč, če tudi bi morali morda sedaj zrtvovati enakomeren napredek drugih stanov. V drugi vrsti pa moramo skrbeti, da se stan veleposestnikov ne le ohrani, ampak tudi dvigne, dokler velja za našo državno upravo umetni stan veleposestnikov, katerega

Ottorino odvedel hčer, da je ona zbežala z njim.

Bilo je pri tem, kadar se je vršil že omenjeni pogovor med Lodrisiem in Pelagruo.

Poroka se je imela vršiti potem, ko bi prenehalo oblegovanje ter končala vojska, in sicer je hotel grof, da mora ostati skrivna. Na to bi novoročenca nemudoma odpotovala v Castelletto, grad ob Ticinu, ki je bil, kakor smo že omenjali, Ottorinova last. Tam bi se ustavila le toliko, da bi ukrenila, kar bi bilo potrebno za potovanje v Palestino. Lauretta in Lupu bi ju imela spremljati; ona dva sta bila voljna, udeležiti se njune osode.

Bice, že po naravi pogumna, se ni ustrašila neugodnosti in opasnosti, ki so jo čakale na takó dolgem in težavnem potovanju, in tudi negotove svoje prihodnosti. Dozdevalo se ji je, da ji bo lahko prestajati vse težave in vsakovrstno pomanjkanje poleg svojega ljubljenega ženina, da ji bo sladko trpeti z njim in zaradi njega. A da bo treba ločiti se od dragih starišev, vzlasti od ljubeznjive, predobre svoje matere, in od svojega ljubljenega rojstnega kraja, Bog vé za koliko časa, morda celó za vselej — ta misel je bila zanjó

prebridka ter ji je s strahom polnila dušo. Kar je bila v mnogih letih mati prestala zanjó, da jo je zredila in odgojila od rosne mladosti do tedaj, vse ji je prišlo živo v spomin, in čutila je globoko hvaležnost do nje. Sreč jo je bolelo, ko se je spomnila svojih otroških jez, s katerimi jo je večkrat žalila, zanašaje se na slepo udanost očetovo, ki ji je spolnjeval vsako trmo, ali pa na zadnje dni, katere je bila preživela v Limonti z Ottorinom, ko se je ona, občutivši svojo novo ljubezan, protivila dobrohotnim njenim nasvetom, ter jo raztužila s čudnim, neprijetnim vedenjem.

To so bili sedaj bridki spomini ljubeče deklice. Presunjali so jo takó, da je morala mnogokrat objemati svojo predrago mater, in jo s solzami v očeh prositi oduščenja. Večkrat jo je skoro vest pekla, da je takó goreče ljubila Ottorina, kajti dozdevalo se ji je, kakor da bi bila vso to ljubezen odtegnila materi. V takih trenutkih je čutila potrebo, zagotoviti jo o svoji dobrohotnosti. Ni se mogla ločiti od nje, ni nehala božkati jo, ter praviti ji vsakoršne ljubeznjive besede.

(Dalje pride).

— 92 —

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

✱

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

Nasprotja in neprijetnosti, katere je moral prestajati Ottorino zaradi Bice, so bile le povečale njegovo ljubezen do nje. Dočim se je že poprej podoba ljubljene deklice pridruževala vsem sanjam njegove domišljije, je pa sedaj ona sama polnila praznoto njegove užaljene duše. Rekli smo praznoto njegove duše, ker potem, ko mu je bil Marko prizadel toliko bridkosti, je mladenič bil tega mnenja, da je vse za vedno končano med njim in njegovim nekedanjim gospodom, in takó ni videl več pred seboj nobenega namena svojemu življenju, v katerem si je poprej prizadeval le, da bi ugodil njemu, kajti samo z njim se je nadejal časti in mogočnosti. Osebe in kraji, ki so ga spominjali lepih preteklih dnij in izgubljene prihodnosti, so mu postali neprijetni,

je sama ustvarila. Ze davno je bila torej naloga naših narodnih voditeljev, da so skrbeli za poseben organ veleposestnikov, za društvo, katero bi imelo nalogo, veleposestnike združiti v eno korporacijo, katera bi si bila v svesti svoje važne naloge v političnem našem življenju.

Z veseljem pozdraviti je torej nastop veleposestnikov v zadnjem času, in njih namera: združiti se v „društvo veleposestnikov“, ker po taki organizaciji bodo mogoče obratiti si glasove, kolikor jih imamo, in bodo mogoče uplivati tudi na to, da se ti glasovi precej pomnože.

Glavna naloga bode, imeti statistični pregled posestnikov, ki plačujejo 100 ali blizu 100 kron izravnega davka od posestva, ne izgubljuje izpred oči imenika veleposestnikov v italijanskem delu dežele. Društvo bode imelo nalogo, vplivati in vplivati kar mogoče na to, da se veleposestvo ne bode preobteževalo, obremenjevalo tako, da bi se moralo začeti drobiti naravnim putem. Novo društvo ukoriščati se bode moralo komasacijskih in melioracijskih zakonov. V tem ozirali se mora novo društvo na ustanovitev zadrug, ki imajo melioracije v svrhu. Država ne daje podporščin za izvršitev večjih melioracijskih podjetij le deželam, okrajem in občinam, daje jih tudi zadrugam. Tako bi veleposestniki, združeni v zadrugi, utegnili pridobiti si brezobrestnih posojil za napravljanje novih vinogradov, kar bi bilo za naše vinograde kraje vitalnega pomena, to tembelj, ker je razmerje v deželnem zboru tako, da ni pričakovati vsedkar podpore od deželnega zbora, marveč je misliti našim posestnikom in v prvi vrsti veleposestnikom na to, da sami skrbe za napravo, po kateri si lahko samostojno brez vpliva deželnega zbora pomagajo. Potom zadrugi bi se dal izkoristiti se marsikateri zaklad, ki leži netaknjen pri poljedelskem ministerstvu na razpolaganje in kojega se ukoriščajo le bogate dežele Češka, Moravska in Avstrijska, do katerih pa si mi po svojih državnih in deželnih poslancih se nismo znali pridobiti pristopa.

Vitalnega vprašanja je za veleposestnika tudi dobivanje cenega kredita lahkim potom. Razvijali smo že svoje misli o splošni denarni organizaciji. Pri vprašalni organizaciji veleposestnikov pa moramo nehoti popolniti denarno organizacijo v toliko, kolikor se tiče stanu veleposestnikov posebej. Moramo imeti pred oči veleposestnike, ki imajo veleposestva brez bremen, po drugi strani pa posestva, ki so zadolžena.

Prvi veleposestnik ima velike obratne troške in pride marsikdaj v položaj, ko rabi večjo svoto gotovine, da porabi ugoden položaj za nakup sveta ali za izboljšanje sveta, ali da izkoristi položaj trgovine glede prodaje ali nakupa blaga. V to svrhu mora imeti blizko in hitro denarno pomoč. Denar na čisto premoženje pač vsak veleposestnik vdobi lahko na hipoteko. Ali takih denarnih pomoči nimamo pred oči; ne gre za zajemanje večje svote za daljši čas, marveč za dobivanje hitrega obratnega kapitala za krajši čas brez hipoteke. Tu je na dani, da si ravno veleposestniki z lahka ustanove napravo, po kateri pridejo do hitrega kredita, ne da bi obremenjevali svoja posestva. Združiti naj se 100 veleposestnikov z neomjenim jamstvom v zadrugi, katera naj ima kot glavni namen: dajanje kredita in poročstva členom. Vsakemu naj se določi pri obnem zboru gotov znesek odprtega kredita od leta do leta, do katerega mu vsi člani jamčijo s celim svojim premoženjem. Zadruga bi bila torej zgolj poročka zadruga. Veleposestnik, kojemu bi se priznalo odprtega kredita do 6000 gld., bi dobil ta znesek pri kakem denarnem zavodu, recimo pri „Goriški ljudski posojilnici“. Za to posojilo jamčila bi posojilnici zadruga, in veleposestniku bi ne bilo treba iskati drugih porokov. Kreditna zadruga podpisala bi torej menico, in vsak denaren zavod bi izplačal prosilcu brez zavlečevanja naproseno svoto.

Po drugi strani pa moramo imeti pred oči veleposestnike, ki imajo prezadolžena posestva.

V interesu ostalih veleposestnikov je, da se prepreči razkosanje in drobljenje takih veleposestev, in da se, kolikor moči, razbremenjujejo. Pomot ostalih veleposestnikov bi bila potrebna seveda v slučaju, da so bremena narasla že tako visoko, da potom navadne hipoteke ni več odpomoči. Hranilni

in posojilnice morajo se držati pri posojanju gotovih pravil in gotovih mej katerih ne smejo prekoračiti, ne da bi škodovale svojem kreditu in svojem obstanku. Naloga je tu posebno kreditne zadruge veleposestnikov, da prevzamejo nevarnost, katere navadni denarni zavodi ne smejo prevzemati, to pa le v slučaju, ako je določeni veleposestnik zaupanja vreden. Zadruga bi imela v tem slučaju nalogo pridobiti denarne pomoči s svojim jamstvom in tako rešiti razkosanja veleposestvo, koje se potom navadne hipoteke ne more več rešiti. Mnogokrat zadošča znesek po 1000 gld., da se spravi veleposestnika zopet v ravnotežje. Tak riziko močna zadruga vseh veleposestnikov pač lahko prenese, ker se enakomerno razdeli na vse člane, in tudi v slučaju izgube pade le razmerno majhen delež na enega. Če se društvo veleposestnikov, ki ima pred vsem pred oči politično organizacijo, nasloni na kreditno zadrugo, bode imelo se to korist, da postane organizacija veleposestva tem trajnejša. Ob enem pa bode kreditna zadruga podpirala tudi razvoj naših prvih denarnih zavodov in odtegnila iz odvisnosti od tujega kapitala marsikaterega naših veleposestnikov.

DOPISI.

Iz Kanala. — (Naša cerkev.) Kdor koli je v zadnjih letih prišel v lepi naš trg, se je zgražal nad našo cerkvijo, in to po vsej pravici. Saj naša častljiva cerkev ni bila podobna več hiši Božji, ampak od zunaj in znotraj enaka je bila — naj se mi oprostimo primeru — staremu skednju; klicala je glasno po popravili, da postane zopet to, za kar je namenjena. Cerkevno oskrbnitvo je bilo že pred leti uneto za popravo, toda zbalo se je bilo ogromnih stroškov, dokler mu ni dal Njega Eminenca, prevzvišeni knez in nadškof J. Missia za to, tako rekoč — „carto bianco“ — vsled česar se je preteklo pomlad začelo delati. Toda kje začeti! Treba je bilo pred vsem celo cerkev od zunaj in znotraj na novo ometati, predno je bilo misliti na znotranjo oplešavo. Ker je presbiterij zidan v starem gotiškem slogu (ladja je rimskega sloga), trebalo je tudi majhna štirivogelata okna v njem predelati v ta slog; to se je kanilo doseči s tem, da se vrhu vsakega okna, ki je bilo visoko okoli 2 metra, naredi spicasti, gotički obok. Ali že pri popraviljanju prvega okna so ostali vsi presenečeni, kajti našlo se je v zidu staro, čez 5 metrov visoko, krasno gotičko okno, v kojega vrhu je bil še ostanek krasne iz mehkega kamena izdoblene rozele. Jednako je bilo pri ostalih oknih, izvzemi zadnje, ki je bilo pa dvojnato in še lepše. Vsak se je vprašal: kako je moglo priti do tega, da so prvotna, visoka gotička okna pred mnogimi leti tako neusmiljeno uničili, zazidajoč jih?! Prav naraven je bil vzrok temu, po mnenju razumnikov. Prvotna krasna okna — prezbitirij je bil sezidan v strogo gotiškem slogu, ako se ne motim, v 16. stoletju — je v teku stoletij okršil zob časa, in ker so že v tistih časih imeli poleg drugih slabostij baje tudi to, da jim je manjkalo okroglega, so, da so prištedili, kratko malo okna zazidali, ne zmenivši se na skupni vtis pokvarjenega prezbitirija.

Ko je bilo zidarsko delo že deloma končano, se je začelo slikanje. Poverilo se je goriškemu slikarju, mojstru Klem. Delneriju, ki si je s tem v resnici proslavil svoje ime. Strop ladje kinčati dve veliki sliki: spremenjenje na gori Tabor in kronanje M. B. po Rafaelu, na prezbitiriju pa vidis v gotiškem slogu krasne podobe bratov Sv. Cirila in Metoda in na drugi strani Sv. Mohorja in Fortunata; ostali deli ladje in prezbitirija pa so okinčani s prelepimi arabeskami in dekoracijami slogu primernimi, da se kar vse blišči. Glavne slike so vse „al fresco“, kakor tudi v obeh stranskih kapelah, Sv. Antona Padovanskega in M. Božje, kojih pa ni bilo mogoče končati zaradi nastale zime.

Da bode pa delo povsem dovršeno, je bilo treba omisliti visokim gotiškim oknom primerne okvirje in barvana stekla. Prvo je izvrstno izdelal mlad domačin, strokovnjak Janez Kofol, a slikarje na steklo je za tako krasno pogodila tvrška: „Tirolische Glasmalerei Neuhauser et Dr. Jele“ v Inomostu, da bi bila v kinč vsakej velikomestnej katedrali. Jako unestno bi bilo, da bi si sedaj ogledal našo cerkev kak strokovnjak ter napisal o njej ocemo. Vabim te, Kretanov!

S ponosom moremo vsakemu tujcu sedaj pokazati našo cerkev, in lahko trdimo, da je v diko ne le naše doline, ampak celej skofiji.

Ako Vam, g. urednik, se povem, da je naše starešinstvo za l. 1900. prepovedalo javne plesse, da iz moralnih vzrokov namerava zatrei neke žganjarije, gotovo lahko pritrđite, da smo storili, kar mogoče „za čast Božjo“, ter da vendar nismo taki, kakor nas nekateri hočejo po sili imeti.

Iz učiteljskih krogov. — Pod tem naslovom je prišlo v „Soči“ in „Gorici“ toliko pisave, da so se pojmi tako zasukali, da ni lako izvleči istine; to pa se posebno za iste, ki niso bili navzoči pri raznih zborovanjih preteklih let. Njino pa, ki so posne-

malí vsó stvar le iz časnikov, so jim to pravi španski gradovi.

To je krivo, da pridem po dolgem času spet k nesrečnemu peresu, pa na kratko izrazim svoje.

Da smo borno, če se ozremo na državne služabnike, slabo plačani, je več kot znana stvar. To smo občutili zlasti vsi mlajši učitelji, ki smo dobivali tri, štiri leta po bornih 300 gld.

Za zboljšanje tega slabega položaja, je gotovo umevno, da smo bili in smo ravno tako tudi sedaj. Zboljšanje smo hoteli doseči mirnim potom brez vsake polemike s slovenskimi poslanci. Tega prepričanja smo bili skoro vsi učitelji z g. nadzornikom Vodopivcem; le Peter M. s svojo petorico je bil na tem, da se postopa proti poslancem s cepcem, t. j. z vsemi skrajnimi sredstvi.

Prišel je bil celo z nezaupnico na dan! Ker se je ni hotelo po njegovi želji sprejeti, — je skušal napraviti novo učiteljsko društvo, ker ga sedanje ni dovolj umelo —!

Petrova nezaupnica je prišla prvič v javnost pred učiteljsvo dan učiteljske konference v Sempasu, kjer pa ni bila sprejeta.

Sklenilo se je, da se ima o tem govoriti pri prihodnji učit. konferenci v Gorici. Nezaupnica je na to prišla v javnost po raznih listih proti volji učiteljstva.

To dejstvo smo obsojali vsi zmerno misleči učitelji goriskega okraja, je obsojali se bolj danes, ko vidimo, kako se je isto oče nezaupnice prelevil in skrbel zadnji čas ravno istim poslancem za zaupnice, kojim je pred letom nezaupnice silil!

Da je zagledala omenjena nezaupnica beli dan, nas je učitelje hudo jezilo, ker mislili smo si: „Ako so imeli naši poslanci kaj sočutja do nas učiteljev, ga izgube vsled tega ter nas pustite toliko raje tam, kjer smo!“

Trdilo se nam je, da naši poslanci so nam bili naklonjeni itd.

Ni čuda, ako je prišel kak dopis iz učiteljskega peresa, ki je imel namen, le pobijati nezaupnico, ter poslance pridobivati za naš blagor. Enako je bil moj dopis v „Soči“, ki je bil naperjen le proti pristabem nezaupnice, kojim edino je bil namenjen, nikakor pa ni mislil žaliti učiteljstva; saj smo bili takrat vsi edini in tega prepričanja, razum petorice.

Ni čuda torej, da je „Soča“ sprejela dopis, koji je imel tudi namen, poslancem javno povedati, da ne prihajamo vsi učitelji z nezaupnico. Ako je bila kaka misel, v naglici napisana, tudi dvoumna ali nejasna — ni čuda!

Ali je mogoče manj dvoumno postopanje P. M., ki je včeraj vse one učitelje, ki so simpatizovali s poslanci, zval „kozle“ — pa danes skuša poslancem do zaupnic? Meni se to zopet dozdeva kot edini maneuver, da se učiteljstvo razkroji ter je stori še mrtvejšo kot je, ter bi je zopet postavilo v podlago drugi peti! Ako je „Soča“ objavila članke, koji so bili faktično pisani izključno le proti takratni petorici nezaupničarjev, bi bilo to res čudno, da bi učitelji dvorili onim, ki hočejo prenesti nas zopet v pretekle čase.

Ta dopis objavljam, ker pregosto slišim med svojimi kolegi: „Soča“ je učiteljstvu nasprotna.

Nadučitelj.

Dostavek uredništva: „Soča“ ne more in ne sme biti nasprotna stanu, koji privede tudi naš narod do boljše prihodnosti ter samostojnosti. Gosp. Gabrček sam je že pojasnil, kakó je bilo v preteklosti.... Veseli nas ta dopis odličnega g. nadučitelja, ki lepó osvetluje postopanje Petra Medveščeka, in kakó se je prelevil od nezaupnic do zaupnic. Veseli nas tudi izpoved, da je on pisal dopis v „Soči“, naperjen proti petorici učiteljev, in da je pisal v smislu vsega ostalega učiteljstva. Tudi ta dopis je namreč Medvešček izkoriščal proti nam.

Iz Črnlč. — (Koliko imamo pričakovati od državnozbornskega kandidata prof. Berbuca?)

Gotovo se spominjate, g. urednik, kako upanje je dal nekemu učitelju, ko ga je v začetku njegove volitve nagovoril, da bo sedaj kot slov. profesor lahko uspešno deloval za blagor učiteljstva in slovenskega naroda! — Kakó se je izrazila veleučena modrost —: „Jaz, kot profesor, imam od vlade vezane roke in kot tak ne morem uspešno delati šest let; a za prihodnjo dobo stopim v pokoj in tu bom že lahko kaj bolj —“. Torej to je njegovo lastno označenje; in njeja sedaj, ki ne more kot profesor nič storiti in ki niše v pokoju, naj bi poslali v državni zbor —? Da se je vestno držal gori navedenega ves čas poslanstva v deželnem zboru, je popolnoma dognana stvar: da bi se še odločneje držal svojih besed v državnem zdoru, je več kot umevno. On torej, ki nima drugega dobrega dela za nas, kot to, da se izraža, za kar so drugi okolu njega storili z impozantnim: „Smo priredili, smo napravili“, itd. naj bi postal naš zastopnik v državnem zboru —?

Gabrije pri Ajdovščini, dne 9. januarja: Slavno uredništvo! — Nad 30 let je opravljal naš občinski in poštni sluga vestno in pošteno za 45 gld. na leto službo občinskega in poštnega obhodka; ali sedaj ga je naš g. župan odpravil brez vsakega vzroka in si postavil novega. Proti takemu postopanju in krivici se je uprlo starešinstvo in hotelo imeti starega zaslužnega in zanesljivega moža.

Ker se starešinstvo noče udati, bode prisiljen naš gospod župan odstopiti in prepustiti ta častni stolček, katerega ni zaslužil, drugemu možu. Opori ni se mora, da je ljudstvo splošno z njim nezadovoljno radi raznih kozolcev, katere preobrača. Če se starešinstvo ne uda, bode, upamo, volitev v kratkem, kar si želi splošno vsakdo.

Domače in razne novice.

Darilo naročnikom. — Današnji številki „Soče“ smo priložili „Kažipot“ in koledar za l. 1900. Če površno prelistanje te knjige prepriča vsakoga, da je to praktično, zanimivo, prekorišno delo. kakoršnega nimajo ostali Slovenci, ne Nemci in ne Italijani (vsaj takó točnega ne!) v naših deželah. — Naročniki so dobili „Kažipot“ brezplačno. Dobé ga lahko še vsi novi naročniki. Drugeče stane 80 kr., elegantno vezan pa 1 gld. 20. kr. — Zupanstvom ga pošljemo brezplačno. — Da nam oglasi pokrivajo le del stroškov, je umevno pač samo po sebi. Zató moramo prodati vsaj se teh 200 iztisov, katere imamo na razpolago, da ne bomo imeli gmotne zgube — poleg dela in truda!

Po loteriji „Solskega doma“. — Radi nekaterih prepozno vrnjenih srečkinih knjizic se je objavljeno izrebanih številk nekoliko zakasnilo. Odkar pa se je objavilo, prihajajo imetelji dotičnih sreček pridno po svoje dobitke. Marsikateri se veseli svoje sreče, sprejemši kak mičen, njemu ugajajoč predmet; marsikateri, ki mu je sreča le bolj skromen dobiček podarila, se veseli, da ga ni sploh prezrla. Pride tudi kaka neuka ženka. kazat svoje srečke in vprašati, je li kaj dobila; in če se ji pomilovaje pove, da nič, reče blaga dušica: „Nič ne stori; saj je strošek na korist našemu dragemu „Solskemu domu“. Jako opravičeno je pač veselje mnogih dobiteljev razglednic in velikih fotografij gosp. Jerkica. Ne glede na to, da so dandanes razglednice kot nositeljice ljubkih pozdravov že tudi pri nas tako udomačene, da jih je težko pogrešati, so g. Jerkiceve fotografije, kakor smo čuli iz ust umetnice, res umetniške vrednosti po finem ukusu, s katerim so izbrani najkrajšnji kraji naše domovine, in s katerim je vsak kraj vezel z najbolje izvoljenega stališča. In takih razglednic, ki seznanjajo širni svet s krasotami naše dežele, podaril je g. Jerkič za loterijo nič manj kakor 750, in zraven teh se 25 velikih fotografij za na steno, tako da je bilo mogoče samo iz njegovega daru napraviti 79 dobitkov. Vso čast in hvalo taki daržljivosti; naj ti lepi izdelki seznanijo slovenski svet do zadnjega kota z njegovo spretnostjo in ga opozorijo, da v tej stroki ni najmanj treba, iskati potrebe pri tujcih.

Koliko stanejo volitve? — Nekdo je preračunal, da stanejo goriske Slovence letošnje nepotrebne volitve najmanj — 10.000 gld. Kje pa so se sitnosti in opravila v zupanstvih itd.? Vse to je bilo nepotrebno, ker grof C. ne bi bil smel odstopiti vsled programa, na kateri je bil voljen, in ker ni imel prav nikakega vzroka za odstop. — Vkljub temu pa se dr. Gregorčič silno trudi, da bi grofa zopet smel kandidovati! — Ali bi ga pa volilci tudi hoteli voliti?!

Sucevaty, visji vojaški poveljnik, je prišel včeraj v Gorico, pregledat tukajšnjo vojaško posadko.

Trgovsko sodišče v Trstu je se vedno Eldorado za italijanske uradnike, katerim ni treba znati slovenskega in hrvaškega jezika. Tudi prisledniki iz trgovskih krogov so le taki možje, katerim se niti ne sanja o slovenskem jeziku. Visji krogi so bili vse premalo poučeni v potrebah na tem sodišču in so pustili proste roke italijanski birokraciji.... Skratka: slovenski jezik je bil tam tu je! — Pretekli teden je bila ondi obravnava med dvema slovenskima strankama; jedno je zastopal dr. Stanič iz Gorice, drugo koncipient dr. Slavik za dr. Gregorina. Sodni dvor je bil seveda sestavljen iz samih Italijanov; predsednik je pričel razpravo seveda italijanski. Dr. Stanič se je uprlo takemu preziranju slovenskega jezika in zahteval slovensko obravnavo; dr. Slavik se mu je pridružil. Sodni dvor se je umaknil v posvetovalnico, iz katere pa ga ni hotelo biti dolgo časa; med tem so se stekala v posvetovalnico mnenja od raznih strani, kaj ukreniti v tem kočljivem slučaju, ker tudi v Trstu že dobro vedó, da v takih ozirih ni dobro češenj zobati z dr. Staničem. Konečno je stopil sodni dvor zopet v dvorano in razpravo — odložil; ker dr. Stanič „ni razumel“ italijanski proglašenega sklepa, je predsednik v slabi hrvaščini „razpravo odgodil“. — Dr. Stanič je torej pokazal gledé na slovensko uradovanje tudi na tem sodišču v Trstu svojo neupogljivo vstrajnost in doslednost!

Kaj pomeni to? — Na našo notico pod takim zaglavjem smo dobili nastopno pismo: V Gorici 10. januarja 1900. Slavno uredništvo! Na članek v zadnji „Soči“ „Kaj pomeni to?“ si vsojam dati sledečo izjavo:

1. Ni res, da sem ukazal botrom 31. decembra pr. l. odgovarjati pri krstu na moja vprašanja latinsko ali celo italijansko — 2. Res ja, da sem stavil vprašanja v latinskem jeziku po Ritualu. — 3. Postopal sem popolnoma takó, kakor sem bil informiran. Henrik Peterne!, kaplan na Placuli.

G. kapelan v tem pismu priznava, da je stavil botrom vprašanja v latinskem jeziku po ritualu. Dalje pravi, da je postopal tako, kakor je bil "informiran". Ta reč torej se ne dotika g. kapelana tako, kakor da bi bil on po lastni krivdi zakrivil ono nevestnost h koncu leta pri krstu v cerkvi na Placuti. Vprašanje nastane: kdo ga je tako "informiran", odkod ima kapelan na Placuti ukaz, da mora slovenskim botrom stati vprašanja v latinskem jeziku? Odkod je to? Povejte? Nismo se čuli kaj takega, da bi duhovnik pri podelitvi krsta moral vprašati slovenske botre po — latinski! — Doslej pač so bili vprašani le po slovenski! — Latini-zacija v cerkvi je prispela torej celo do krstnega kamna, botri morajo poslušati, kako jih duhovnik vprašuje po — latinski! — Ali se postopa tako v Gorici tudi z italijanskimi botri ali samo s slovenskimi?!

Ko doženemo to ter poizvemo, kako so odgovarjali slovenski botri na latinska vprašanja, se povrnemo k stvari.

O poštnem uradu v Gorici. — Za nami se je oglasil o slavnem našem poštnem uradu tudi "Piccolo" v svojem večernem izdanku dne 10. t. m. Iz dopisa se vidi na prvi hip, da poročevalcu (zalogo dobro poznamo, in ko nabere mo gradiva dovolj, se oglasimo na pristojnem mestu) ni bilo za stvar, temveč strupeno ost je hotel obrniti proti slovenski narodnosti.

Dosegel je svoj namen s tem, da je udaril po ravno kar iz Opatije semkaj došli manipulatorji, ki je slučajno Slovenka, po njeni kolegiji, koje službovanje se mora imenovati, kolikor nam znano, uzorno in po pred nekaj dnevi tu nastavljen slugi.

Mi se popolnoma strinjamo s tem, da treba uradništvu znati obadva deželna jezika; usojamo si pa staviti vprašanje, koliko uradništva laške narodnosti ume naš slovenski jezik, kojega znati jim je ravno tako treba, kakor Slovincem laščino, in še bolj, kajti znano je, da dohaja na pošto gorisko nad polovico strank slovenskih in tri četrtine taci, ki gotovo slovensčino umejo! Vsakemu torej svoje. Opazili smo, da se je ugodilo želji izvestne gospode. — Kedar pa konečno zrna slavno poštno vodstvo razmere pri drugih oddelkih, vzlasti pri slavnem brzojavu, kjer službuje osebe vže leta in leta, katerega večina niti slovenski ne zna, dokaz temu, da dobivamo tako spakederane brzojavke, kakor smo vže večkrat pisali in se — žali Bog, brezvzposno pritoževali.

Najlepšo priliko ima sedaj slavno poštno vodstvo, vsaj deloma ugoditi našej prošnji in ukreniti z osebami tako, kakor velava zdrava pamet, ne pa kakor mogoče zele tu službujoči naši srditi sovražniki. Da bi se strankam usiljevale nemško-slovenske tiskovine — dvomimo — najbrže bode obratno resnica!

Odmevi po občinskih volitvah v šempaski občini. — Odmeve smo čuli v četrtki — v sodni dvorani v Gorici! Jos. Faganel iz Oseka in Tomaž Lojk iz Črnič sta bila obtožena, da sta hotela kupiti kakih 20 glasov od volilcev v Črnicah, katere glasove bi bila porabila v to svrhu, da zmaga v tretjem volilnem razredu takozvana oseka ali Faganelova stranka proti Grčevi, to je stranki šempaskega župnika Grčev. Faganel je dal Lojku v Črnicah zadnji dan 10 gld. v to svrhu, da dobi voz, s katerim se pripeljejo volilci iz Črnic na volišče v Šempas. Ker pa je šel dež, se niso peljali, marveč so šli peš volit. Lojk je sicer rekel poprej nekaterim, da pot ne bo zastoni, ali ker se niso peljali, je razdelil tistih 10 gld. pozneje, čez teden, čez 14 dni, nekaterim po kroni. To je zadostovalo, da so šli pristaši Grčeve stranke tožiti Faganela in Lojka, češ, da sta kupovala glasove za oseško stranko. — Faganel in Lojk sta povedala pred sodnijo, da nista imela nikakor ne namena, kupovati glasov, temveč edino le, da pridejo bolj gotovo volilci iz Črnic, najeti voz ter jih pripeljati v Šempas. Priče, ki so vile klicane, niso mogle dokazati, da bi bila imela Faganel in Lojk druge namene od onih, katere sta sama navedla. Zato ju je sodišče popolnoma oprostilo. To je na kratko poročilo o obravnavi.

Ta reč je zanimiva za nas še z druge strani. Že dlje čas vihra po šempaski občini preprij, in sovraštvo razdvoja ljudi, to pa je še tim hujske, odkar si nasprotujeta takozvani Faganelova in Grčeva stranka. Ne vemo natančno, kako je prišlo do tega, da je župnik Grča dal svoje ime kar celi stranki, tudi je vsejedno, zadostuje, da vemo: da ta stranka obstoji, na čelu z župnikom Grčo! Preprij in sovraštva je bilo prvotno dovolj, a le doma, odkar je pa počil razkol, je pobarval Grča svojo stranko tudi političsko, in današnji dan njegovi zaslepljeni prav pridno zabavljajo bodisi v Šempasu ali drugodi dr. Tumi, Gabrščeku, "Soči", itd.

Strast v Grčevi stranki je bila po našem mnenju povod, da so zatožili Faganela in Lojka, ker sta nasprotno stranke, češ da sta kupovala glasove. Moža sta stala pred sodiščem, katero ju je oprostilo obtožbe, torej vsega tega, kar so jima podtikali Grčevci. Grčevce stranko je s to oprostivijo zadel velik moralen udarec, kar pa njega in njegovih pristašev ne bo oviralo, delati še dalje zdražbe po občini. — Mi smo tega mnenja, da baš župnik v Šempasu bi bil poklican, delovati na pomiritev tako skrajno razdruženih duhov v šempaski občini, kakor jih vidimo sedaj, ali tisti župnik bi se moral pisati vse drugače, le Grča ne!

Zato pa se bojimo, da po slučaju od četrtka utedne sodišče se imeti opravka s Šempasci baš vsled obstoječih preprijov!

Listnica. — Kakor vidijo gg. čitatelji, preziramo vse osebne napade v "Gorici" in "Prim. Listu". Saj bi pa tudi ne mogli nič novega odgovoriti, kajti iste neslanosti sta imenovana lista pogrela že nešteto krat. Vse smo že čitali v najrazličnejših oblikah. — Kdor nima drugih razlogov, nego brez najmanjših dokazov oštudne trditve, da Gab. ali Tumi je le denar in dobiček pred očmi, ne zasluži odgovora, marveč preziranje! Take vrste polemika je mogoča le od strani "Gorice"; celo "Patria del Friuli" pravi o njej, da je "brutta e fangosa", da kaj podobnega v polemiki ni najti med drugimi narodi! Dovolj!

Razgled po svetu.

Državni zbor bo sklican, kakor čitamo v "Information", do konca tega meseca. O kakem zaključku sesije ni govora, ker s tem bi se le potratilo mnogo časa in konstituiranje novega drž. zbora bi dalo povoda novim razprizam.

V državnem zboru bi prišel na vrsto najprej jezikovni zakon, o katerem se pač ne more naprej reči, ali bo sprejet ali ne. Ako se ponovi obstrukcija, bi morda razpuščili državni zbor, in če bi se potem ne mogel delovati, bi ne kazalo drugega kot sistirati avstrijski parlament za nekaj let, kar bi pa zlasti Ogronom ne bilo všeč; nò, tudi Avstriji bi ne smelo biti.

Po današnjih poročilih bo Ministerski predsednik Körber, trgovinski grof Göss. V Körberjev kabinet hoče spraviti vlada tudi zaupnika nemško-liberalne stranke. Stranka doslej ni uneta za to, vendar pa se bo vršilo te dni v tem pogledu merodajno posvetovanje.

Avstrijska delegacija je imela večeraj sejo, v kateri so obravnavali o ekstraordinarni armade. Delegat Schachinger je govoril nekaj o narodnih nasprotjih ter o verstvu, katero treba boljše gojiti v armadi! O proračunu je debatovala delegacija danes. Seja bo še v sredo.

Grof Goluchowski je bil povabil na delegacijski diné tudi vse češke delegate, ki so mu pa na vabilo izkazali tako čast, da ni bilo nikakega blizu!

Ogerska delegacija je sprejela v plenarni seji 11. t. m. proračun za mornarico ter izreka poveljniku iste svoje priznanje. O poveljniku Spaunu smo govorili v zadnji številki. — Kdor taji Slovence v Avstriji, tisti dobi gotovo priznanje "od zgoraj"!

Nemški cesar namerava v marcu priti v Rim, potem se poda v Sicilijo in od tam v Dalmacijo.

Vojna v južni Afriki. — Buri so zasedli hribe blizu Ladysmitha. Iz Rendsburga javljajo, da Angleži se drže na svojih mestih ter se nikamor ne ganejo. — Zgube angleške posadke pri Ladysmithu so: 14 častnikov mrtvih, 34 rajenih, moštva mrtvih in ranjenih okoli 800. Buri so baje zgubili nad 2000 mož.

Buri so baje že vzeli Ladysmith. General White je kapituliral s 1000 možmi. — Buri imajo baje 100.000 mož pod orožjem ter so tako utrjeni, da je skoro nemogoče, da bi jih premagali Angleži. — Angleški parlament je sklican na dan 31. t. m. Tam se bo čulo marsikaj o vojni!

V Srbiji pričakujejo pomiloščenja "zarotnikov in veleizdajc" na dan 13. t. m., to je danes, ko se prične grško novo leto. Ob jednem želé Srbi, da bi odstopil dr. Vladan Grgorjevič ter bi novo ministerstvo sestavil Vukasini Petrovič, sedanji finančni minister. Vsestransko se želi Srbiji obrata na bolje.

Kralj je otvoril večeraj v Nišu skupščino; posvečevala se bo v prvi vrsti o narodnogospodarskih rečeh. — Vest o krizi v ministerstvu je baje neutemeljena.

Raznotere vesti. — Rabelj na Dunaju postane Alojzij Seyfrid, brat pokojnega rablja. Star je 45 let. — V državi Idako v Severni Ameriki imajo žene od l. 1896. dalje volilno pravico. Doslej imajo v parlamentu 3 zastopnice. — Vseučiliški vratar na Dunaju Woves je umrl naglo, star 62 let. — V Londonu so obesili dne 9. t. m. neko guvernanto, češ da je umorila v skrb svoj izročnega otroka. Ves čas je zatirjala svojo nedolžnost. — Lucheni ni več v samolnem zaporu v Genfu, marveč v delavnici iste jelnišnice, kjer z drugimi kaznjenci vred prav pridno dela. — V Dubrovniku v Dalmaciji je bil izvoljen pri dopolnilni volitvi v deželni zbor pristaša hrvatskonarodne stranke notar Katič. — Slovenski operni pevec Bužar, ki je sedaj na dvorni operi v Darmstadtu na Nemskem, je dobil povabilo, da gostuje na dvorni operi na Dunaju. — V Otočcu na Hrvaškem je ustrelil krmcar Delić duhovnika Petroviča v gostilni, kjer sta se spila. — V Pragi se je ustrelil zdravnik dr. Landesman radi — pomanjkanja.

V Krakovu se je hotel usmrtiti odvetnik dr. Kratter, da bi tako ponogel svoji rodbini do svote, za katero je zavarovan; ranjen je težko, ali rešili so ga smrti.

K naši kulturi.

(Beležke.)

(Misli o knjigah.) Misel, da so knjige jedini pravi prijatelji, ne opusti teh, ki radi čitajo.

"Imam prijatelje", pravi Petrarca, "katerih družina mi je neizmerno prijetna; njih poreklo je od davnih dob, so iz raznih zemelj — in uslužni so mi istotako doma v sobi kot zunaj na polju in ravni. Nikdar nisem nevoljni. Vedno mi na mah odgovore na moja vprašanja. Včasih mi pripovedujejo o dogodkih davnih dob, včasih mi odgrinjajo tajnosti prirode; uče me tudi živeti, uče — umirati. In kako nagrado zahtevajo za vse to od mene? Nič več in nič manj kot mal kotiček, da počivajo v miru takrat, kadar se ne razgovarjajo z menoj. Ti prijatelji imajo večje veselje v pokoju zatišja kot v bučenju sveta". — "Kdor ljubi knjigo", piše Izak Barrow, "ne pogrša prav nikdar vernega prijatelja, modrega svetovalca, vselelega družabnika, močnega tešilca. S studijami, s čitanjem, razmišljanjem se more človek nedolžno zabavati v sreči in nesreči, v žalosti in veselju". Cicero imenuje s obo brez knjig telo brez duše. In ni potreba, da bi bil človek filozof, da bil ljubitelj. Macaulay, kateri je imel vse, česar mu je srce zaželelo, bogatstvo, slavo, dostojanstvo in talent, je vendar nahajal največjo srečo in zadovoljstvo v knjigah.

Dejal sem zadnjice, da danes malo natančneje pregledamo "Ljubljanski Zvon", ki si prav z mirno vestjo zapise v svoje anale potek let 1900. kot korak napredka v hrepeneju po dovršenosti. Oblika na zunaj je dostojna; naslovno stran je narisal I. Vavpotič, ki je studiral slikarsko akademijo v Pragi in je sedaj v Parizu. Vavpotič je že znan širši javnosti po nekoliko slikah v "Dom in svetu". Škoda, da nimamo modernega ilustriranega časopisa, kjer bi naša mladež pokazala, kaj more. — Uredništvo je v rokah Aškerčevih. Mej sotrudniki vidimo Zupančiča, Murna, Govekarja, Ganglja, Medveda, Murnika, Vido, Vojanovega in dr., torej nekako našo "jeunesse dorée", ki je vredna prav vsega respekta, ali katero poznamo že lep čas. Listek se je spremenil v pet delov, in sicer v: književne novosti, slovensko gledališče, glasba, upodabljaloca umetnost in listek. "Književne novosti" prinašajo oceno IV. zvezka "Tavčarjevih povesti" in Rokovnjačev, Hamleta in Sina (izšla vse tri naša Goriska tiskarna) ter Bistriskega "Gledaliskih iger".

"Zvonu" je priložen še poseben časnik "Slovenska knjigarna", katere namen je, kakor piše na prvi strani g. Schwentner, izdajatelj in urednik njeni, — ustvariti nekak kontakt mej občinstvom in knjigotrožcem. Dobra ideja! Mene prav veseli to Schwentnerjevo podjetje, kateremu želim prav mnogo uspeha, in tudi pričakujem, da ga bode slovensko občinstvo podpiralo pri tem podjetju in mu z naročanjem v "Slovenski knjigarni" oglaševanih knjig nekoliko povračevalo obilne stroške, ki mu jih bo časopis provzročal.

"Ljubljanski Zvon" pa kljubu prepovedi prav vsem priporočamo

Narodno gospodarstvo.

Vinoreja na Krasu.

(Dopis.)

Pred petnajstimi leti je bila vinoreja na Krasu v zelo nizkem stanu. Tukajšnji kmet se ni brigal za trto v svojem okraju ampak mislil je, da rodi le na vipavskih gorah, in mnogo kmetov, oziroma iz Skrbine, Lipe, Svetega, Ivanigrada itd. se je poslužilo le vinozdne Vipave, svojo kmetijo so pa pustili v nemar. Niso se brigali za živinorejo, poljedelstvo, ali sploh kmetijstvo, ampak edino le za svoj vinograd v Vipavi; svoj gnoj so vozili v tri do štiri ure oddaljene vinograde, in slično je bilo z drugimi stvarmi. Pred svojo hišo so pa imeli izvrstno lego za vinograd, a niso znali, poslužiti se je. Imeli so sicer nekateri svoje vrste trt, ali večinoma so jih zauemarjali, ker so bili neizkušeni v trtojeji in kletarstvu. Z žalostjo so gledali nekateri naprednjaki kmetijstva ta propad trtojeje, in zato so vse svoje moči napeli, da bi boljša zvezda trtojeji zasijala. V to svrhu sta se potrudila g. Forčič in A. Štrekelj iz Komna; strokovnjak gosp. Štrekelj je prirejal shode, da je seznanil ljudstvo z novo trtojejo na domačem kraškem svetu. S tem jim je dokazal, da trta rodi tudi na kraškem svetu s pridnim obdelovanjem, in da ni potreba, tritati itak drugega časa z daljnim obdelovanjem. Seznanili jih je kako regolovati zemljo, saditi, obdelovati itd. in v zadnjem času pa je začel učiti o "filokseri" ter seznanjal ukaželjne mladenče s cepitvijo divjakov. Ali, žalibog, odšel je! Šel je učiti umne trtojeje naše vrle brate Dalmatine.

Po njegovih uklih se je obrnila pozornost trtojeje na domača tla. Posebno nižji se je zanimal za napredek trtojeje doma, dočim so premožnejši še vedno silili na "vipavske gorice, ali ne za dolgo prišla je druga nadloga na trtojeja, in ta je bila "filoksera", t. j. trtna us. Najhujsi udarec je prizadela vinorejcem vipavskih gor. Pokontala jim je vinograde v Vipavi, doma jih niso imeli, kmetijstvo, poljedelstvo so prej zauemarjali, davki in stroški so pa se naraščali. Krasti se ne sme, in ni čuda, da so v zadnjem času mnogi zlezli v dolgové. Svilojeja in živinoreja na Krasu sta v jako nizkem stanu. Vinoreja je propala po filokseri, in kmetu gorje —! Še le tedaj so se jini odpre oči,

in začeli so se zanimati za trtojejo doma začeli so doma saditi divjake Riparijo, nekateri se celo domače, ali splošno so se zanimali za trtojejo doma. Posebno za vzgajanje divjakov in za cepljenje jim je manjkalo podukov, prav jim je prišla Gombačeva knjiga "Novo vinogradništvo", ali kmeta se ne stori le s teorijo, ampak treba mu je očividno tudi prakse. V tem so pa zagledali pravega strokovnjaka v osebi g. J. Streklja, tedanjega nadučitelja na Gorjanskem in sedanjega potovalnega učitelja vinoreje na Krasu. Žatelj je delovati med ljudstvom, razpoložil jim je svoje moči, in bil na razpolago za vsakateri pouk o vinoreji. Na Gorjanskem je kot nadučitelj prebival, ob nedeljah pa je privabil mladino in može k sebi, z Gorjanskega in okoličanskih vasij, sploh kdor je imel veselje, mu je bilo prosto. (Konec pride).

"Goriška ljudska posojilnica" naznana, da vsled rastočega prometa bodo odselej za stranke gledé uplačil in izplačil uradne ure tudi popoldne, in sicer od 2.—3. vsaki dan razven nedelj in praznikov.

Slovenski posestvi ob mejli na prodaji — I. v prijetnem kraju Spodnje Štajerske je na prodaj večje posestvo z novim mlinom in dobro obiskano gostilno. V kraju je pošta. Posestvo bi ob najmanjšem trudu dajalo lepe dohodke.

II. v štajerskem trgu je na prodaj pod zelo ugodnimi pogoji lepa nova hiša, ki je pripravna za kako prodajnico. Tudi za posestnike je zelo pripravna, ker je poleg tudi nekaj zemljišča, obstoječega iz njiv, travnikov in gozda! — Da ne prideta posestvi tujejem v roke, izposlušje "Naša straža" izredno nizko cenó. Prijave vsprejema "Naša straža" v Ljubljani, ki daje tudi potrebna pojasnila. Nacelstvo "Naše straže".

Colnino na sadje v Nemčiji bi hoteli imeti ondotni sadjerejci. V to svrhu so začeli že krepko agitovati. Nasproti njim pa stoji kupujoče občinstvo, boječ se precejšnje podražitve, kajti nemška produkcija je popolnoma nezadostna. Lani se je u. pr. uvozilo 160.000 ton sadja. Bilo bi torej potreba, da se še nadalje uvažva v Nemčijo sadje, seveda — podraženo za colnino. Zasludovali to agitacijo, je zelo važno, ker Avstrija izvaja veliko množino sadja v Nemčijo.

Znižanje tovarnino na železnicah. — Na Dunaju se je organizovala akcija za znižanje cen na železnicah, in sicer za prevažanje blaga. Naše "Trgovsko in obrtno društvo" je bilo tudi pozvano, naj se akcije udeleží. Več homo poročali. Evo — delovanje mladega društva na vsej črti v blagor trgovine in obrti.

Poročila ravnateljstva "Trgovsko-obrtno združje" v Gorici z neomejenim jamstvom za opravični mesec december 1899.

1. Število zadržnikov dne 1. dec. 1899.	1397
Narasio tekóm meseca za	36
Padlo tekóm meseca	—
Štev. zadržnikov dne 1. jan. 1900. je znašalo 1433	
2. Število deležev dne 1. dec.	2715
Priřaslo deležev tekóm meseca	77
Odpadlo	—
Število deležev dne 1. jan. znašalo je	2790
Kron	
3. Svota vplačanil deležev do 1. dec.	211605,72
tekóm meseca	11427,36
izplačanil	153,—
Svota vplačanil deležev dne 1. jan.	222880,08
Svota podpisanih deležev po 300 kron dne 1. jan.	837000,—
4. Predujmov je bilo izplačanil do 1. dec.	568089,24
Priřaslo tekóm meseca	35863,90
Odplačalo	17560,—
Stanje predujmov dne 1. jan.	586281,98
5. Dopolnilni zaklad je znašal 1. dec.	44276,45
Tekóm meseca se je doplačalo	3191,76
Stanje dopolnilnega zaklada dne 1. jan.	47468,21
6. Do konca meseca prošlo je 1374 prositeljev za predujme v znesku	1056920,62
Dovolilo se je v znesku	871312,—
izplačalo	75465,78
7. Hranilne vloge so znašale dne 1. dec.	254874,86
Vložilo se je tekóm meseca	92331,79
izplačalo	16234,32
Stanje hranilnih vlog dne 1. jan.	261872,26
v — knjižicah povprek po — kr. — vin.	6384,58
8. Gotovine dne 1. dec.	91396,83
Svota prejemkov tekóm meseca	32385,64
izdatkov	5395,—
Saldo dne 1. jan. in pri poštni hran.	183782,46
9. Denarnega prometa blagajnice od dne 1. dec. do 31. dec.	183782,46
Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. — Predujmi se vračajo v enem ali večletnih obrokih z obrestmi vred po dogovoru. Posojila na krajši čas na menjico se obrestujejo po dogovoru. — Seja ravnateljstva vsak ponedeljek ob šestih uri zvečer. Uradne ure so od 9. do 12. dopoldne in od 3 do 4. popoldne vsaki dan.	

Damast-Seiden-Robe fl. 9-00

und höher! 12 Meter porto- und zollfrei zugesandt! Muster umgehend! ebenso von schwarzer, weisser und farbiger **Henneberg-Seide** von 45 kr. bis fl. 14-65 per Meter

G. Henneberg, Seiden-Fabrikant (k. u. k. Hofl.) Zürich.

Fran Wilhelmov odvajajoči čaj od **Frana Wilhelma** lekarnarja v Neunkirchen (Spodnje Avstrijsko) dobiva se v vseh lekarnah. Zavoji stane 2 kroni av. velj.

Tamburaški instrumenti,
kakor brde itd.

so na prodaj

po ugodnih cenah.
Več v upravnistvu našega lista.

Razglas.

Objavi se, da bode od dne
15. januarja t. l. naprej cena
jednega metr. centa (kvintala)
bukovega oglja v erarični za-
logi via Salcano št. 5 — od
5-6 K na 6 K povišana.

C. kr. gozdno oskrbnistvo
v Gorici dne 12. januarja 1900.
Perndanner.

Razglas dražbe.

Dne 31. januarja t. l. ob 10. uri
dopoldne vrši se pri okrajnim cestnim
odboru v Kanalu javna dražba s pisme-
nimi ponodbami za oddajo kamnolom-
skega in zidarskega dela pri zgradbi
mosta čez Avni potok.

Ta dela so cenjena z zneskom
17.285 gld. 67 kr. ali 34.571 K 34 h.

Dotične ponudbe previdene s ko-
lekom 1 K katera je dobro zapečatiti
in katerim je dodati jamčevino v znesku
864 gld. 28 kr. ali 1728 K 56 h. se
morejo uložiti najkasneje do dneva pred
dražbo pri zgoraj imenovanem cestnim
odboru pri katerim so razgrnjeni na
pogled v navadnih uradnih urah tudi
tehnični sestavek in stavbeni pogoji.

Cestni odbor ni zavezan sprejeti
najnižjo ponudbo, temveč si pridržuje
pravico izbrati podvzetnika iz katerega
vzroka se bodo zadržale vse jamčevine,
dokler ne bode cestni odbor odločil v
dotični dražbeni obravnavi.

Cestni odbor

v Kanalu, dne 11. januarja 1900.

Načelnik.

Najboljše berilo in darilo je
vsestransko jako pohvaljena

„Vzgoja in omika ali izvir sreče“

(neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, ka-
teri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega po-
trebnega da more sebe in druge blažiti in prav oli-
kati), ter se dobi za predplačilo 1 gld. 50 kr., po
pošti 10 kr. več, a i proti poštnemu povzleju pri Jo-
žefu Valentiču na Dunaju, III. Bez., Hauptstrasse
N.o 84. 3. Stge., II. Stk., Th. 38.

Založnik ozir. prodajalec je voljen vrniti denar
ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in
čisto v treh dneh nazaj. Cena je skrajno znižana;
knjig je malo več.

Čemu v Ameriko,

ko si doma lahko denarja za-
služi, kdor zna pisati in brati
in mu je resna volja truditi
se. Vprašanja v tej zadevi po-
šiljajo naj se v zaprtih pismih
z napisom „Ne v Ameriko!“
poste restante v Ljubljano.

!! Nezaslišano !!

191 predmetov za samo
2. gld. 10 kr.

- 1 krasna pozlačena ura, jamčena tri leta.
- 1 pozlačena verižica.
- 1 krasen etui za smodke.
- 1 fino toaletno obrobjeno zrcalo s pokivalom.
- 1 notes vezan v angleško platno.
- 1 oprava zapestnih gumbov iz double-zlata I. vrste
- 1 oprava naprsnih gumbov iz double-zlata I. vrste.
- 1 par uhanov iz double-zlata I. vrste z vdelanim biseri.
- 1 zelo koristna pisalca oprava.
- 1 toaletno milo prijetne vonjave.
- 72 najboljših jeklenih peres.
- 25 finih pismenih zavirkov.
- 25 pol sinega pismenega papirja in
- 50 koristnih predmetov za gospodinjje.
- Imenovanih 191 krasnih predmetov razpošilja za samo
2 gold. 10 kr. (ura sama stane toliko) švicarska iz-
vozna hiša.

H. SCHEUER, Krakovo
Josefsgasse št. 46.

Kar ne ugaša se sprejema nazaj v teku 8 dnij.
Ilustrovani ceniki zastoj in franko.

Dobiva
se povsod!

Najboljše
voščila (biks) sveta
je **Ciril - Metodovo voščilo.**
Dá brez truda hitro in najlepši blišč.
Kdor hoče obhvaliti ohraniti lepoto,
bleščečo in trpežno
naj kupuje samo **Ciril - Metodovo voščilo.**
Glavni zalagatelj
Ivan Drufovka v Gorici
na Travniku št. 5.
Podružnici v Sežani in Komnu.
Zaloga vsakovrstnega usnja.
Ceniki trgovcem zastoj in franko.

Zahtevajte
povsod!

!! Za ves svet !!

Kdor želi vkupiti dobro,
zanesljivo in jako ceno ur,
naj zahteva ilustrovani cenik ur,
veržice, zlatnine in kineškega
srebra!! Zastoj in franko!

Posebnosti:

- Ura „Prima“, kakor zgoraj . . . gld. 1-10
- Budilka . . . reform. 1-45
- Ura z nihalom in godbo 6-70
- Rem. iz pristnega niklja Japy 2-90
- srebrna, dvojnati srebrni pokrov 4-25
- 14 karat zlata Rem. za dame 9-75

Srebrne in zlate verižice računijo se v
gramih po dnevnem kurzu. Posamezni zlati
in srebrni izdelki so pregledani po c. kr.
purirnem uradu. Kar ne ugaša se sprejme
nazaj tekom 8 dnij; denar se tudi vrne takoj
ranko. Švicarska tovarna in izvoz ur

J. Wanderer, Krakovo,
Stradom št. 1.

Razglas.

Podpisana zadruga razpisuje
službo uradnika z letno plačo
800 do 1200 kron. S spričevali
opremljene prošnje je vložiti do
20. januarja t. l.

Hramilnica in posojilnica v
Cerknem.

Ravnikar,
načelnik.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

prilporeča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu
svojo lastno izdelovalnico umetnih evclije za vsako-
vrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrob-
nih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd.
vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje
točno in solidno. Prilporeča slav. občinstvu tudi svojo
S. cl.) li-karne črk na perilo (P. cl.)

Zaloga piva
prve kranjske eksportne pivovarne na par
Teod. Fröchlícha
glavni zastopnik za Gorico in okolico
Josip Rován
v Gorici, v Rabatiščen hiš. št. 18.
Prilporeča svoje izborna piva v
sodekih po 100, 50, 25 in 12 1/2 li-
trov ter v steklenicah po 1/2 litra.
Gospodom odjemalcem iz mesta
in dežele se toplo prilporeča udani
Josip Rován.

C. kr. vsakteremu
priviligirani koj razum-
kroji, ljivi krojiti.

Kar napove iz knjige tabelna mera, to izpolni
vsake velikosti in mode.

MARTIN POVERAJ

v Gorici,
civilni in vojaški krojač,
z zalogo najfinjšega blaga.
Edino na Travniku št. 22. I. nadstropje.

Ima svoje izborna zalogo vsake vrste blaga za
obleke iz inozemskih in avstrijskih tovaru in go-
tovih oblek, dežnikov in sobnih plaščev za vsako
sezono.

Velika izbér:

zavratnic in ovratnikov, gotovega perila in srajce
Jäger ter vseh drugih k oblekam spadajočih
priprav za vsaki stan po najnižji ceni.
Sprejemajo se naročila za izdelov. raznih oblek,
jaket, pelegrin, dežnih plaščev, tudi za dame,
po najnovejši modi.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 centime-
trov dolgimi Lorey-lasmi
dobila sem jih vesed 14
mesečne vporabe svoje
samozijajdene
pomade. To so najslavi-
tejšje avtoritete priznale
za jedino sredstvo, ki
ne provzroča izpadanja
las, pospešuje rastištil,
poživlja lasnik, pospe-
šuje pri gospodih polno
močno rast brk ter daje
že pri kratki vporabi la-
sem na glavi kakor tudi
brkam naraven lesk ter
pomost in ohrani te
pred zgodnjim osivlje-
njem do najvišje starosti.
Cena lončka 1 gld., 2
gld., 3 gld., 5 gld. Po-
šiljam po pošti vsak dan,
ako se znesek naprej
poslje ali pa s poštnim
povzlejem po vsem svetu
iz tovarne, kamor naj
se pošiljajo vsa naročila.

Ana Csillag

Dunaj 1., Seilergasse 5.

Mlin

z gozdom in senožeti
na reki Vipavi blizu Žabelj je
na prodaj ali v najem.
Ponudbe na naslov: grof Mels-
Coloredo v Štanjelu na Krasu.

Naznanilo.

Dovoljujem si naznanjati slavnemu
občinstvu in preč. g. duhovščini, da
sem se preselil 5. januarja 1900. iz
hiše št. 1 v ulici sv. Antona v
isto ulico št. 7 (v hišo g. J. Kopača,
svečarja).

Ker bodem skrbel tudi nadalje, da
svoje c. odjemalce točno postrežem
kakor doslej, se za mnoga naročila
najtopleje prilporečam

udani

Franc Čufer, krojač,
v ulici sv. Ant. št. 7.

Prave in edine želodčne kapljice,

(Varstvena znamka).

Zdravilna moč teh
kapljic je nepro-
kosljiva. — Tek-
pljice vredijo redno
preobavljenje, če se
jih dvakrat na dan
po jedno žlicico
popije. Okrepé po-
sv. Anton Padov. kvarjeni želodec
storé, da zgine v kratkem času
omolice in životea lénost (mrtvost).
Te kapljice tudi storé, da človek
raji já. — 9)

Gena steklenici 30 kr.

Prodajajo se v vseh glavnih le-
karnah na svetu. Za naročitve
in pošiljatve pa jedino le v le-
karni

Cristofolletti v Gorici.

Dr. Rosa balzam

za želodec

Pražko hišno mazilo

iz lekarne B. FRAGNER-ja v PRAGI

je splošno, že 30 let znano domače zdravilo,
katero pospešuje tek, olajšuje prebavo in lahko
odvaja. Pri rednemu uporabljanju ojačuje pre-
bavne organe in drži v pravem toku.
Velika steklen. 1 gld., mala 50 kr. S pošto 20 kr. več.

je staro, najprej v Pragi uporabljavano hišno
zdravilo, katero vzdržuje čiste rane in jih tudi
obvaruje nečistobe ter ublažujoče deluje na
vročino ter bolečine.
V obrokih po 35 in 25 kr. S pošto 6 kr. več.

Pozor! Vsi deli zaboja
so zaznamovani s zraven
natisnjeno in zakonito
priznano zaščitno znakom.

Glavna zaloga: Lekarne B. FRAGNER-ja, c. kr. dvornega zalagatelja „pri črnem orlu“ v Pragi,
Mala strana, na voglu Spornrove ulice,

potem v Gorici v lekarnah Cristofolletti, Gliubich, Pontoni in pl. Gironcoli.
Dnevno razpošiljanje po pošti. — Zaloga v vseh lekarnah Avstro-Ogerske.

Dobi
se
povsod

Sarg's Kalodont

pripoznano
najbolje sred-
stvo za čišče-
nje zob.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici
Gosposka ulica št. 7.

Velika zaloga
vsakovrstnega manufakturnega blaga
za ženske in moške obleke

za vsaki stan in vsaki letni čas

v največji izbéri

kakor: sukno, platno, prtenina, Chiffon, oksfort, srovice, vsahovrstne
preproge in zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo,
srajce «Jäger» itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja!